

ТЕМА 8

Бухгалтерський облік переоцінки товарів

Переоцінка товарних цінностей – це збільшення (дооцінка) або зменшення (уцінка) вартості товару.

Порядок оцінки товарів на дату балансу визначено П(С)БО 9 “Запаси”, відповідно до якого товари (як складова запасів) відображаються в бухгалтерському обліку за **найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.**

Чиста вартість реалізації розраховується за формулою:

$$\text{ЧВР} = \text{Ц}_{\text{очік}} - \text{В}_{\text{очік}},$$

де ЧВР – чиста вартість реалізації товарів;

$\text{Ц}_{\text{очік}}$ – очікувана ціна продажу товарів;

$\text{В}_{\text{очік}}$ – очікувані витрати на збут товарів.

Відповідно до чинного законодавства уцінці підлягають товари, які:

- не мали збуту більше трьох місяців і не користувалися попитом у споживачів;
- частково втратили свою первісну якість;
- не можуть бути використані для виробництва продукції, оскільки таку продукцію недоцільно виготовляти через відсутність попиту на неї як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринку.

Не підлягають уцінці товари та продукція, оформлені під заставу, що перебувають у резерві або на відповідальному зберіганні.

Уцінка товарів проводиться за даними інвентаризації. Однак керівник підприємства може прийняти рішення про проведення уцінки станом на перше число місяця за даними бухгалтерського обліку.

Порядок проведення уцінки

- Затвердження керівником (власником) підприємства інвентаризаційної комісії
- Проведення інвентаризації
- Виявлення товарів, які підлягають уцінці
- Складання інвентаризаційною комісією переліку товарів, які підлягають уцінці
- Подання на розгляд керівнику підприємства для прийняття рішення переліку товарів, що підлягають уцінці
- Прийняття керівником позитивного рішення щодо проведення уцінки
- Визначення інвентаризаційною комісією суми уцінки
- Занесення в опис-акт даних про уцінені товари
- Розгляд і затвердження керівником підприємства матеріалів про уцінку товарів
- Перемаркування уцінених товарів
- Передача на підприємствах торгівлі уцінених товарів для реалізації за накладною, в якій вказуються роздрібні ціни до й після уцінки
- Відображення результатів уцінки в тому місяці, в якому було складено опис-акт уцінки

Результати уцінки товарів відображаються в
*Опис-акті уцінки товарів і продукції, що
залежалися, та надлишкових товарно-
матеріальних цінностей*

Штамп підприємства

Затверджую

“ ___ ” _____ 20__ р.

Опис-акт**уцінки товарів і продукції, які залежалися, та надлишкових товарно-матеріальних цінностей**

Комісія в складі _____
на підставі наказу від “ ___ ” _____ 20__ р. № _____ провела
інвентаризацію і уцінку _____
(товарів, продукції, лишків ТМЦ)

У результаті виявлено товарів, продукції, лишків товарно-матеріальних цінностей,
які підлягають уцінці, за роздрібними цінами (собівартістю) до уцінки на суму
_____ грн.; за новими цінами після

(цифрами і прописом)

уцінки на суму _____ грн.

(цифрами і прописом)

Уцінені товари (продукція, ТМЦ) перемарковані.

<i>№ з/п</i>	<i>Шифр товару, продукції, ТМЦ</i>	<i>Модель, фасон, марка, заводський номер моделі технічно складних товарів, продукції, ТМЦ</i>	<i>Назва товару, продукції, ТМЦ</i>	<i>Рік, місяць придбання (випуску на виробничих підприємствах)</i>
1	2	3	4	5

Продовження таблиці

<i>Кількість</i>	<i>Од. виміру</i>	<i>До уцінки</i>		<i>Після уцінки</i>		<i>Сума уцінки (гр. 9 – гр. 11)</i>
		<i>вартість одиниці</i>	<i>сума (гр. 8 x гр. 6)</i>	<i>вартість одиниці</i>	<i>сума (гр. 10 x гр. 6)</i>	
6	7	8	9	10	11	12

Разом за сторінкою або актом

Голова комісії

Члени комісії

Цінності, перераховані в акті-описі, на загальну суму після уцінки _____ грн.,
знаходяться на моєму (нашому) відповідальному зберіганні. (прописом)

Матеріально відповідальна особа (особи)

Після уцінки суб'єкт господарювання повинен **перемаркувати товари**, закресливши попередню ціну та позначивши нову ціну на ярликах, етикетках підприємств-виробників, упаковці тощо кожної одиниці товару, а також засвідчити їх підписом працівника, відповідального за формування, встановлення або застосування цін.

Дооцінка первісної вартості товарів, які раніше не уцінювалася, П(С)БО 9 “Запаси” не передбачена.

Однак проведення дооцінки можливе лише у випадку збільшення чистої вартості реалізації товарів на суму, що не перевищує суму раніше проведеної уцінки.

У бухгалтерському обліку сума **уцінки** первісної вартості товарів відображається у складі операційних витрат звітного періоду **на рахунку 946 “Втрати від знецінення запасів”**.

Підприємства **оптової торгівлі** в бухгалтерського обліку відображають уцінку товарів як зменшення їх первісної вартості кореспонденцією рахунків:

Д-т 946 “Витрати від знецінення запасів”

К-т 281 “Товари на складі”.

Відображення суми уцінки в бухгалтерському обліку підприємств **роздрібної торгівлі** відбувається у два етапи:

- *в межах торговельної надбавки* уцінка відображається проводкою **Д-т 282 “Товари в торгівлі” К-т 285 “Торгова націнка” – сторно;**
- *в межах первісної вартості* уцінка відображається проводкою **Д-т 946 “Втрати від знецінення запасів” К-т 282 “Товари в торгівлі”.**

Якщо підприємство під час придбання товарів несе **транспортно-заготівельні витрати**, які обліковуються на окремому субрахунку 289 “Транспортно-заготівельні витрати”, то для визначення собівартості товару, який уцінюється, необхідно додатково розраховувати ТЗВ, які припадають на такий товар. У бухгалтерському обліку ця частина ТЗВ відображається проводкою:
Д-т 946 “Втрати від знецінення запасів”
К-т 289 “Транспортно-заготівельні витрати”.

При дооцінці товарів в оптових підприємствах у бухгалтерському обліку відображаються наступні операції:

1) якщо дооцінка відбувається в тому ж звітному періоді, в якому здійснювалась їх уцінка, то
Д-т 946 “Втрати від знецінення запасів”
К-т 281 “Товари на складі” – сторно;

2) якщо дооцінка відбувається в іншому звітному періоді, ніж здійснювалась їх уцінка, то
Д-т 281 “Товари на складі”
К-т 716 “Відшкодування раніше списаних активів”.

**Дооцінка товарів у роздрібних
підприємствах відображається
проводкою:**

**Д-т 282 “Товари в торгівлі”
К-т 285 “Торгова націнка”.**

Якщо товари попередньо уцінювалися, то дооцінка відбувається за такими етапами:

1) на суму раніше проведеної уцінки:

– якщо дооцінка здійснюється у *тому ж звітному періоді*, що і уцінка – Д-т **946 “Втрати від знецінення запасів”**
К-т **282 “Товари в торгівлі”** – сторно;

– якщо дооцінка здійснюється в *іншому звітному періоді*, ніж уцінка – Д-т **282 “Товари в торгівлі”**
К-т **716 “Відшкодування раніше списаних активів”**;

2) на суму збільшення торговельної надбавки:
Д-т **282 “Торгова націнка”** К-т **285 “Товари в торгівлі”**.

ОБЛІК ВИТРАТ НА ПРОВЕДЕННЯ ЕКСПЕРТИЗИ

Товари, строк придатності яких минув, повинні бути вилучені з обігу. За необхідності вони можуть передаватися на відповідну експертизу для визначення шляхів їх подальшого використання.

У бухгалтерському обліку **послуги з проведення експертизи** (вартість зразків або проб для аналізу, оплата послуг лабораторії) включаються до складу витрат на збут, які відображаються на рахунку **93 “Витрати на збут”**.

Якщо дозвіл санепідемстанції на подальшу реалізацію одержано, товар можна продавати. Строк такого продовження не повинен перевищувати половини строку придатності, встановленого виробником продукції.

Нереалізований після його закінчення товар повинен бути вилучений з продажу, при чому складається *Акт про вилучення зіпсованої (простроченої) продукції*.

На підставі акту в бухгалтерському обліку списується зіпсований товар і витрати на оплату послуг з його переробки (утилізації) на рахунок **946 “Втрати від знецінення запасів”**.